

In het kort: innovatie in het PPLG

- Limburg staat voor grote opgaven bij de transitie van het landelijk gebied. De precieze aanpak en tijdlijn zijn op dit moment onderwerp van politieke onderhandeling, maar dát er ambities en bestaande wettelijke verplichtingen zijn om een forse stikstofreductie te behalen is helder.
- De Lely Sphere draagt bij aan kringlooplandbouw en is een reeds in de praktijk bewezen, kostenefficiënte oplossing met draagvlak bij boeren waarmee de ammoniakuitstoot van melkveestallen met gemiddeld 77% kan worden gereduceerd.
- Door innovatie in Limburg integraal onderdeel van het Provinciaal Programmal Landelijk Gebied (PPLG) te maken, in vergunningsprocedures de toepassing van bewezen technieken te borgen, en samen met agrarische ondernemers te investeren in het toekomstperspectief van de sector kunnen nú stappen worden genomen op het gebied van natuur- en milieudoelen én wordt de leefbaarheid van het platteland veiliggesteld.
- We gaan graag nader met u in gesprek over de kansen en benodigde juridische borging en financiering.

Hoe dragen kringlooplandbouw en lagere stikstofemissies bij aan het PPLG?

Er wordt op dit moment op veel plekken gesproken over de toekomst van de Nederlandse land- en tuinbouw. Centraal staat de langjarige transitie naar 'kringlooplandbouw', waarbij aan verschillende doelen wordt gewerkt. Deze transitie is een complex proces dat niet morgen is afrend. Tegelijkertijd vraagt de stikstofcrisis nú om oplossingen.

De Lely Sphere, een circulair stalsysteem voor de melkveehouderij, is zo'n oplossing. Het systeem verlaagt de stikstofemissie van een stal met gemiddeld 77 procent. Daarmee kan de Sphere:

- Depositie van stikstof op kwetsbare natuur terugdringen, en een bijdrage aan biodiversiteitsherstel leveren.
- Stikstofruimte voor economische ontwikkeling creëren, voor het boerenbedrijf (via intern salderen) en/of andere maatschappelijke wensen zoals woningen, infrastructuur en industrie (via vrijwillig extern salderen).
- Kunstmestgebruik reduceren, wat kan bijdragen aan bodem, water en klimaat.

De Lely Sphere kan al dit jaar een belangrijke rol in het PPLG spelen. Het is een kostenefficiënte oplossing om stikstof te reduceren, naast andere maatregelen die provincie kan nemen om natuur- en milieudoelen te halen én te bouwen aan vitale, leefbare, economisch sterke plattelandsgemeenschappen met een (ook economisch) duurzame agrarische sector.

Innovatie met een meetbaar effect – hoe werkt de Sphere?

De Lely Sphere vangt de ammoniakemissies (stikstof) af en zet deze om in circulaire meststoffen – kringlooplandbouw dus:

- Het systeem scheidt vaste mest en urine zo snel mogelijk van elkaar. De mest wordt door een robot opgezogen en in de afgesloten kelder gedumpt, de urine en lucht stromen via roestvrijstalen strips met gaatjes in de stalvloer in de put.
- De put staat op onderdruk, zodat de ammoniak boven de vloer in de put wordt gezogen en daarmee niet de stal in stijgt. Het is een soort omgekeerde afzuigkap in de vloer, zodat de stal het verder open karakter kan behouden.
- Het laatste onderdeel van het Sphere-systeem is de N-Capture, die door de onderdruk lucht en mestgassen afzuigt. De afgezogen lucht gaat door een filter dat de ammoniak afvangt en omzet in ammoniumsulfaat. Deze stikstofrijke meststof wordt opgeslagen in een silo.
- De drie meststoffen zijn vervolgens in te zetten voor precisielandbouw: de urine met kalium, de vaste mest met organische stikstof en fosfaat en minerale stikstof uit de silo kunnen worden gebruikt om kunstmest te vervangen.

De Sphere past uitstekend bij een extensievere bedrijfsvoering en bedrijven die hun koeien weiden. Het systeem is als retrofit vaak relatief makkelijk te installeren – er hoeft geen compleet nieuwe stal gebouwd te worden. De Lely Sphere zorgt direct na installatie voor ammoniakreductie, die controleerbaar is dankzij de stikstof in de silo.

Is het systeem betrouwbaar en juridisch houdbaar?

De emissiereductie van de Lely Sphere is getest op basis van het meest actuele Rav-meetprotocol. In vier melkveestallen is gedurende een jaar zes keer een etmaal lang gemeten. Deze stallen varieerden in grootte, rantsoen en bedrijfsmanagement. De definitieve emissiefactor van 3 kg NH₃/dierplaats/jaar is het gemiddelde van deze 24 metingen.

De Raad van State heeft echter op 7 september 2022 in een uitspraak aangegeven dat voor twee specifieke typen stalsysteem onzeker is of ze doen wat ze beloven volgens hun Rav-certificering. De uitspraak betreft andere staltypes (met een ouder Rav-protocol), en gaat dus niet over de Lely Sphere. Wel blijkt dit implicaties voor de vergunningverlening te hebben. Op 25 november 2022 uitte minister Van der Wal in een Kamerbrief de zorg dat deze uitspraak ook consequenties voor andere staltypen op de Rav-lijst heeft. Daarom wil het kabinet dat bij de bouw van een nieuw emissiearm stalsysteem een natuurvergunning mét passende beoordeling wordt aangevraagd. Enkel de berekening met AERIUS, op basis van de Rav-factoren, is wat het kabinet betreft niet meer voldoende. Daarbij wordt aangegeven dat als een stalsysteem met voldoende zekerheid reduceert het makkelijker zal zijn om vergunningen te verlenen. Hiervoor wil het kabinet, samen met de provincies en de sector, een handreiking opstellen en medio 2023 publiceren.

Lely is teleurgesteld dat de Rav-erkenning in combinatie met de AERIUS-berekening niet meer voldoende is. Verduurzaming via innovatie wordt hiermee complexer – met rechtstreekse gevolgen voor economie en natuur. Bovendien is het de zoveelste vertraging sinds het stikstofdossier in 2019 vastliep. Als we het stikstofprobleem serieus willen aanpakken dan is iedere maand onnodige vertraging er een te veel.

De Lely Sphere biedt wel een oplossing voor deze nieuwe werkelijkheid. Omdat het systeem de stikstof actief afvangt en in een silo opslaat helpt het om duidelijkheid te geven over de stikstofreductie. Kort gezegd: alle stikstof in de silo is per definitie niet uit de stal vervlogen en dus ook niet op de natuur neergeslagen. Dit is meetbaar en te borgen met verschillende sensoren en waarschuwingssystemen die standaard in het systeem zitten. Dit is dus ook op te nemen in de eerdergenoemde handreiking voor de hernieuwde vergunningsprocedure. Dit geldt overigens ook voor enkele andere nieuwe stalsystemen.

Is de Sphere de oplossing voor alle uitdagingen in het landelijk gebied?

Lely constateert dat er in het publieke en politieke debat een gepolariseerd beeld rondom innovatie is ontstaan. Innovatie wordt gezien als óf de oplossing voor elk probleem, óf voor helemaal niets. Lely houdt het graag bij de feiten: de Sphere is met een reeds in de praktijk bewezen stikstofreductie op stalniveau een belangrijk onderdeel van de oplossing. Bovendien kan het systeem door precisiebemesting en het verlagen van de afhankelijkheid van kunstmest bijdragen aan bodem- en waterkwaliteit en het klimaat.

Wat is er nodig?

Wij vragen u om de juiste beleidsvoorwaarden te creëren om stikstofreductie via innovatie mogelijk te maken. Als er vergunningen worden verleend dan kan de melkveehouderij aan de slag met de verdere verduurzaming en bedrijfsontwikkeling. Vertrouwen, vastgelegd in wet- en regelgeving, in bewezen innovaties zoals de Sphere als oplossing voor geborgde stikstofreducties zijn daarmee onderdeel van de transitie naar kringlooplandbouw.

Omdat de stikstofcrisis de hele samenleving raakt is stikstofreductie dus ook een maatschappelijk belang. Om snel tot resultaat te komen is het noodzakelijk om innovaties zoals de Lely Sphere ook financieel te stimuleren. Dat verdient een publieke investering, naast de investering van de melkveehouder zelf.

Wij gaan graag nader met u in gesprek om te bespreken hoe dit in het PPLG van de provincie Limburg kan worden vormgegeven.